

Gemeente Lochem
t.a.v. mw. Swart
postbus 17
7240 AA Lochem

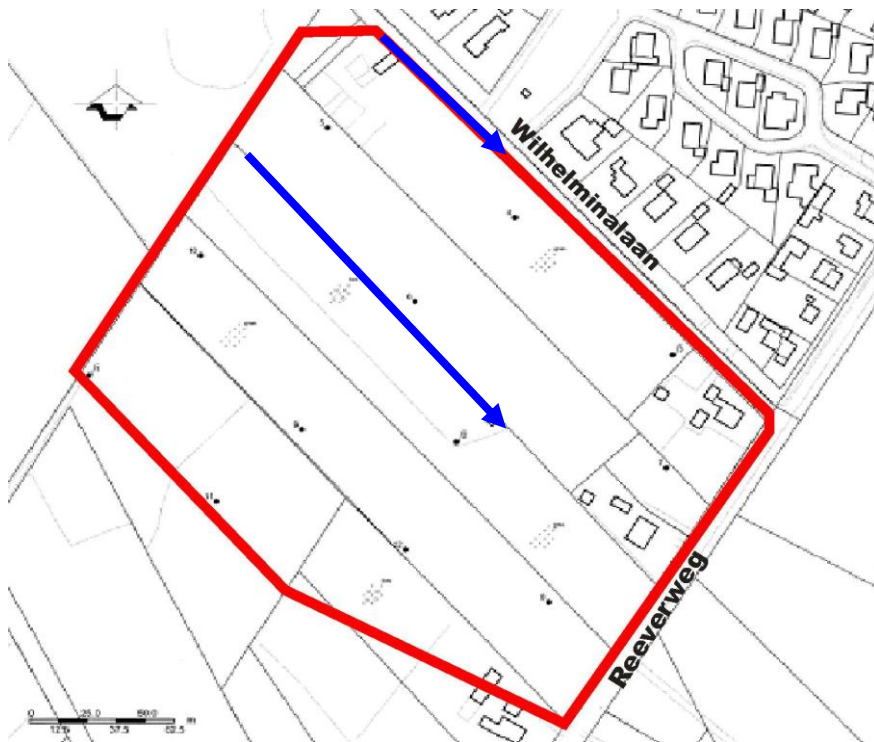
Belfeld, 28 februari 2014

Flora- en faunainspectie locatie Reeveerweg te Harfsen

door: ir. Hans Hovens, Faunaconsult
in opdracht van: Gemeente Lochem

Inleiding

Faunaconsult heeft in juli 2009 een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd voor de locatie Reeveerweg-West te Harfsen (Hovens et al., 2009). De Gemeente Lochem heeft ecologisch adviesbureau Faunaconsult nu opdracht gegeven op deze locatie een flora- en fauna-inspectie uit te voeren, waardoor het veldwerkdeel van het in 2009 verrichte onderzoek wordt. In het plangebied zal een deel van de aanwezige vegetatie (akkers en enkele bomen) worden verwijderd. De bestaande bosjes en woningen worden echter gehandhaafd. Vervolgens wordt er een woonwijk gerealiseerd. De huidige situatie in het plangebied is weergegeven in figuur 1, 2, 3 en 4.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood omlijnd). De betekenis van de blauwe pijlen wordt verderop in de tekst uitgelegd.

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied (rood omlijnd).

Figuur 3. Zicht op het plangebied vanaf de Reeferweg.

Figuur 4. Enkele volkstuinten in het plangebied.

De Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van circa 500 plant- en diersoorten. Het gaat hierbij om alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen en enkele bij AMvB (Stb. 523, 2000) speciaal aangewezen plant- en diersoorten. Uitgangspunt van de wet is het 'nee, tenzij'- beginsel. Slechts voor een beperkt aantal handelingen kan op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet ontheffing worden verleend voor de verboden uit artikel 8 t/m 11 van de wet (voor zover hiervoor niet reeds op basis van een ander artikel vrijstelling of ontheffing kan worden verleend). Voorwaarde daarbij is dat met de voorgenomen activiteit geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Kort gezegd worden de onder de Flora- en faunawet beschermde plant- en diersoorten in drie categorieën opgedeeld, met elk een ander regime wat betreft ontheffingen:

1. algemene soorten (FF1);
2. overige soorten (FF2);
3. streng beschermde soorten (FF3).

De categorie 'algemene soorten' - zoals mol en konijn - is voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag.

De categorie 'overige soorten' is eveneens voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits die activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode. In zo'n code geeft een sector zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bijvoorbeeld altijd eerst inventariseren waar de soorten precies voorkomen en daar met de werkzaamheden rekening mee houden (door een hol af te schermen of de standplaats van planten aan te geven). Als een sector nog niet beschikt over een goedgekeurde gedragscode, dan moet er bij ruimtelijke ingrepen bij eventueel voorkomende verblijfplaatsen van beschermde soorten van de categorie overige soorten een ontheffing worden aangevraagd. Daarbij kan worden volstaan met een zogenaamde lichte toetsing. Dat houdt in dat de voorgenomen maatregelen 'geen afbreuk doen aan gunstige staat van instandhouding van de soort'.

De categorie 'streng beschermde soorten' omvat de soorten die worden genoemd in bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet en alle inheemse vogels. Voor de categorie 'streng beschermde soorten' wordt slechts in een beperkt aantal situaties een vrijstelling verleend. Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt géén vrijstelling en moet dus altijd een ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag voor streng beschermde soorten wordt getoetst aan drie criteria (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005):

- 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 2) er is geen goed alternatief
- 3) de activiteit past binnen een van de hierna genoemde belangen:
 - Onderzoek en onderwijs;
 - Repopulatie en herintroductie;
 - Bescherming van flora en fauna;
 - Veiligheid van het luchtverkeer;
 - Volksgezondheid of openbare veiligheid;
 - Dwingende redenen van openbaar belang;
 - Voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
 - Belangrijke overlast veroorzaakt door dieren;
 - Uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw;
 - Bestendig gebruik;
 - Uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Deze drie criteria vormen de zogenaamde uitgebreide toets en aan alle drie criteria moet worden voldaan.

In sommige gevallen gelden bovendien aanvullende toetsingscriteria. Als het gaat om een ontheffingaanvraag in het kader van

- bestendig beheer en onderhoud in landbouw of bosbouw, of
- bestendig gebruik, of
- ruimtelijke inrichting of ontwikkeling,

én het gaat om 'streng beschermde soorten' en/of vogelsoorten, dan wordt extra getoetst op het volgende criterium:

4) de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Werkwijze

Op 26 februari 2014 heeft Faunaconsult het plangebied en haar directe omgeving bezocht. Daarbij werden de aanwezige biotopen beoordeeld op hun geschiktheid als habitat voor beschermde diersoorten en beschermde planten. Tevens werd er gezocht naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde zoogdieren. Met betrekking tot zoogdieren werd speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, holen, eekhoornnesten en potentieel geschikte verblijfplaatsen. Ten aanzien van vogels werd er gezocht naar jaarrond beschermde vogelnesten en locaties waarin tijdens het broedseizoen omgevingsscansoorten zouden kunnen broeden (dat zijn soorten waarvan het ministerie een omgevingsscan eist (Dienst Regelingen, 2009b). Aan de hand van relevante verspreidingsgegevens (Bos et al., 2006; RAVON, 2004, 2006, 2007, 2010, 2011 en 2013; en www.waarneming.nl) is vervolgens ingeschat welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen.

Bevindingen

De huidige inrichting

Het plangebied bestaat grotendeels uit een maïsakker, daarnaast zijn er enkele volkstuintjes. In één daarvan bevindt zich een enkelwandig houten hutje met een dak van eternieten golfplaten. Verder zijn er een aantal woningen met bijbehorende tuinen en drie bospercelen, die buiten het feitelijke plangebied vallen (omdat er niet zal worden ingegrepen). In één van deze bosjes bevindt zich een enkelwandig hutje. De bosjes bestaan hoofdzakelijk uit zomereik, grove den met daarnaast soorten als trosvlier, gewone vlier, braam, hulst, nobele zilverspar, Amerikaanse vogelkers, rode kornoelje, lijsterbes, zoete kers, esdoorn en klimop. In de bermen groeien soorten als duizendblad, groot kaasjeskruid, akkerwinde en smalle weegbree. Verder werden in het plangebied de volgende algemeen voorkomende plantensoorten waargenomen: fluitenkruid, vingerhoedskruid, hondsdraf, en paarse dovenetel. Aan de noordoostzijde grenst het plangebied aan de bebouwde kom van Harfsen, de rest van de omgeving bestaat uit akkers met enkele bospercelen.

Zoogdieren

In het onderzoeksgebied bevinden zich twee enkelwandige houten hutjes met een eternieten dak. Deze hutjes zijn niet geschikt als vleermuisverblijf, omdat ze te open zijn en in de hutjes werden op 26 februari 2014 geen vleermuisuitwerpselen aangetroffen. De bomen en struiken in het plangebied bevatten geen holten of nesten, zodat hierin geen verblijven van vleermuizen, eekhoorns of andere strenger beschermde zoogdieren aanwezig zijn.

Uit het vleermuisonderzoek in 2009 is gebleken dat sommige bosranden en houtsingels als vaste vliegrouete voor gewone dwergvleermuizen fungeren (zie de blauwe pijlen in figuur 1). Tijdens dit vleermuisonderzoek werden alleen gewone dwergvleermuizen waargenomen (circa 10 dieren). Het is voor de hand liggend dat deze vaste vliegroutes ook nu nog aanwezig zijn. Omdat vaste vliegroutes van vleermuizen in het kader van de Flora- en faunawet als vaste rust- en verblijfplaats worden gezien, is de gewone dwergvleermuis opgenomen in tabel 1.

Tijdens het veldbezoek werden konijnenkeutels, -schraapjes en -holen waargenomen en meerdere sporen van een ree. Eekhoornnesten, of sporen, wissels, uitwerpselen etc. van andere zoogdieren, die behoren tot de categorieën 'streng beschermde soorten' of 'overige soorten' zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Wel is het mogelijk dat een aantal algemeen in Nederland voorkomende zoogdiersoorten in het plangebied voorkomt. Tabel 1 geeft de zoogdiersoorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben.

Tabel 1. Beschermde zoogdiersoorten die mogelijk een permanente verblijfplaats in het onderzoeksgebied hebben. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)	X		
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	X		
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	X		
Rosse woelmuis (<i>Clethrionomys glareolus</i>)	X		
Bunzing (<i>Mustela putorius</i>)	X		
Hermelijn (<i>Mustela erminea</i>)	X		
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	X		
Mol (<i>Talpa europaea</i>)	X		
Konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	X		
Ree (<i>Capreolus capreolus</i>)	X		
Haas (<i>Lepus europeus</i>)	X		
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)			X

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Vogels

In en rond het plangebied zijn tijdens het veldbezoek de volgende vogelsoorten waargenomen: kramsvogel, grote bonte specht, gaai, roodborst, grote lijster, koolmees en merel. In het plangebied zijn geen bomen met holten aanwezig, zodat het voorkomen van nestlocaties van 'omgevingsscansoorten' (soorten waarvan Dienst Regelingen, 2009b, een omgevingsscan eist) niet is te verwachten. Jaarrond beschermde vogelnesten zijn eveneens afwezig. Het is wel te verwachten dat er in het broedseizoen algemene vogelsoorten als merel, winterkoning etc. in de houtsingels broeden. Daarnaast broeden er mogelijk akkervogels als patrijs, Kievit en veldleeuwerik in het plangebied.

Planten

In het plangebied werden alleen algemeen voorkomende, niet beschermde plantensoorten waargenomen (zie p. 5 onder '**Bevindingen**'). Aan de zuidzijde van de lange houtsingel midden in het plangebied groeiden in 2009 enkele salomonszegels. Deze soort is waarschijnlijk nog aanwezig, maar was op 26 februari 2014 wegens het jaargetijde niet waar te nemen. De salomonszegel staat niet op de Nederlandse Rode Lijst, maar is toch een redelijk zeldzame plant van kalkrijke bosbodems.

Overige beschermde soorten

Reptielen en amfibieën werden tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en wateren zijn afwezig. Het is echter wel mogelijk dat enkele amfibieënsoorten een deel van het plangebied als landhabitat gebruiken (zie tabel 2). In het plangebied zijn geen overige beschermde soorten waargenomen en de aanwezige biotoop is verder ongeschikt als habitat voor dergelijke soorten. Het is onwaarschijnlijk dat dergelijke soorten in het plangebied voorkomen.

Tabel 2. (Potentieel) in het gebied voorkomende beschermde amfibiesoorten. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	X		
Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	X		

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Conclusies

- De randen van twee bosjes fungeren als vaste vliegroute van de gewone dwergvleermuis. Deze vaste vliegroutes zijn in figuur 1 weergegeven als blauwe pijlen. Omdat de bosjes blijven gehandhaafd worden de vaste vliegroutes niet aangetast. Daarnaast dient schade aan de vaste vliegroutes te worden voorkomen door eventueel in het plangebied te plaatsen buitenverlichting niet op de bosjes te richten, of door de verlichting te laten voldoen aan de normen die zijn weergegeven in: http://www.rijkswaterstaat.nl/images/Innolumis%20Bat-lamp_tcm174-318262.pdf. Op deze manier wordt schade aan eventueel aanwezige vaste vliegroutes voorkomen en is het aanvragen van een ontheffing op de Flora- en faunawet niet nodig.
- Gedurende het broedseizoen kunnen er algemene vogels in de te kappen bomen en andere opgaande vegetaties broeden. Deze vegetaties dienen daarom buiten het broedseizoen van de meeste vogelsoorten (15 maart – 15 juli) te worden gekapt.
- Voor het vernietigen van holen etc. en verstoren van beschermde zoogdieren en amfibieën van de categorie ‘algemene soorten’ voor ruimtelijke ingrepen, bestaat een vrijstelling op grond van ‘AMvB artikel 75’ van de Flora- en faunawet (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005). Er hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd.
- De in de Flora- en faunawet genoemde ‘algemene zorgplicht’ is ook op beschermde soorten uit de categorie ‘algemene soorten’ van toepassing. Beschermde diersoorten (ook die van de categorie ‘algemene soorten’) die tijdens het verwijderen van vegetatie en het vergraven van grond worden aangetroffen, moeten direct worden gevangen en in het aangrenzende gebied worden vrijgelaten. Ten aanzien van de redelijk bijzondere salomonszegel geldt dat deze, indien de groeiplaats wordt vernietigd, bij voorkeur dient te worden verplaatst naar een soortgelijke groeiplaats (bosbodem) in de directe omgeving. Omdat Salomonszegel niet beschermd is, kan dit worden uitgevoerd door een leek, en hoeft er ook geen ontheffing te worden aangevraagd.

Literatuur

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff. 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden; European Invertebrate Survey, Leiden.
- Dienst Regelingen. 2009a. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
- Dienst Regelingen. 2009b. Bijlage aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
- Dienst Regelingen. 2009c. Uitleg Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Hovens, J.P.M., E. Hoppers en G. Lenstra. 2009. Flora- en faunaonderzoek op de locatie Reeveerweg-West te Harfsen. In opdracht van Geofox-Lexmond. Faunaconsult, Belfeld.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-B. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- RAVON. 2001. Waarnemingsoverzichten. RAVON 4: 61-76.
- RAVON, 2003. Waarnemingenoverzicht 2001. RAVON, 5: 47-64.
- RAVON, 2004. Waarnemingenoverzicht 2002. RAVON, 6: 33-48.
- RAVON, 2006. Waarnemingenoverzicht 2005. RAVON, 24: 46-64.
- RAVON, 2007. Waarnemingenoverzicht 2006. RAVON, 27: 46-64.
- RAVON, 2010. Waarnemingenoverzicht 2007 en 2008. RAVON, 34: 61-80.
- RAVON, 2011. Waarnemingenoverzicht 2010. RAVON, 42: 105-119.
- RAVON, 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON, 51: 119-132.